

בש"פ 439/18 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 439/18

לפני: כבוד השופט ד' מינץ

העורר: פלוני

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופט ע' שחם), מיום 14.1.2018, במ"ת 60180-11-17

בשם העורר: עו"ד ארז בר-צבי
בשם המשיבה: עו"ד נגה בן סידי

החלטה

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים (כבוד השופט ע' שחם) מיום 14.1.2018 במ"ת 60180-11-17 על-פיה הורה בית המשפט על מעצרו של העורר עד לתום הליכים המשפטיים נגדו.

1. העורר הוא על סף בגירות ממש (יליד 13.2.2000). על פי האמור בכתב האישום שהוגש נגדו בבית המשפט המחוזי, במרוצת חודש יולי אשתקד נהג לפנות אל המתלונן, הן בשיחות טלפון והן בהתכתבויות "ווטס-אפ" ולדרוש באיומים כי ימסור לידיו כספים. כך, הוציא העורר מהמתלונן אלפי שקלים בסחיטה ובאיומים. כמו כן, במרוצת חודש נובמבר אשתקד, קשר קשר עם נאשם אחר שבכתב האישום ובנוסף להוצאת כספים מהמתלונן בסחיטה ואיומים שדד אותו בנסיבות מחמירות, החזיק בסכין שלא כדין, הפריע לשוטר בשעת מילוי תפקידו ושיבש הליכי משפט. יחד עם הגשת כתב האישום נגד העורר ביום 27.11.2017, הוגשה בקשה לעצרו עד לתום הליכי המשפט נגדו.

2. בבית המשפט המחוזי לא הייתה מחלוקת באשר לקיומן של ראיות לכאורה לביסוס האמור בכתב האישום ולא לגבי עילת מעצר והדין נסב סביב שחרור העורר לחלופת מעצר. בעניין זה הוגשו שני תסקירי מעצר. האחד מיום 6.12.2017 והשני מיום 9.1.2018. בדיון שהתקיים בבית המשפט המחוזי ביום 7.12.2017, יום למחרת הגשת התסקיר הראשון נאמר, ובצדק, שהתסקיר קשה ועגום ועולה ממנו תמונה מדאיגה, הן לגבי עברו הפלילי של העורר, הן לגבי תיקים תלויים ועומדים נגדו, והן לגבי היכולת לשחררו לחלופת מעצר מוסדית, נוכח בריחה ממושכת שלו ממוסד מסוג זה. קצין המבחן אף ביטא ספק בדבר כנות רצונו של העורר לעשות שינוי אמיתי בחייו. עם זאת, הואיל ומהתסקיר עלה כי לא הושלמו כלל הבדיקות בעניינו, והעורר הביע הסכמה לביצוע הבדיקות הנדרשות, בית המשפט המחוזי הורה על הגשת תסקיר משלים בעניינו.
3. בתסקיר המשלים, ביקש שירות המבחן לערוך לעורר אבחון פסיכולוגי, שהפסיכולוג הקליני החל בו, אך העורר סירב להמשיך בתהליך ועמד בסירובו גם לאחר שהוסבר לו שהאבחון הוא לטובתו. מכל מקום, הפסיכולוג התרשם כי מבנה אישיותו של העורר הוא כשל אדם בעל הפרעה אישיותית עם קיום גבוליים. על כן עלולים להתפתח אצלו דפוסים עברייניים וקיימת רמת מסוכנות גבוהה שיחזור על ביצוע העבירות בשנים הבאות. על כן, פנימייה, הוסטל או אפילו מעון נעול אינם מתאימים לצרכיו ולרגישותיו וכי בשלב הזה הטיפול בתוך כתלי הכלא הוא המסגרת האופטימלית בשבילו. בשולי התסקיר נאמר כי ההתרשמות מהעורר הייתה שנכונותו לשתף פעולה היא מילולית בלבד ללא תובנה והפנמה. על כן, קצינת המבחן לא באה בהמלצה לשחררו למסגרת חוץ-ביתית. בנוסף צוין כי אם במעמד הדיון העורר יביע את רצונו ומחויבותו לטיפול במסגרת חוץ ביתית, ובית המשפט יתרשם מנכונותו וכנותו למהלך זה, יבקש שירות המבחן לדחות את העניין פעם נוספת בחודש ימים על מנת להפנות חומר על אודותיו לגורמים הרלוונטיים.
4. נוכח האמור בתסקיר, ולאחר שבית המשפט אף שוחח עם העורר, קבע בית המשפט כי בשים לב לרמת המסוכנות העולה מכתב האישום, הוא אינו רואה טעם מעשי להמשיך בניסיונות שיקום בשלב זה, על כן לא ראה מנוס בנסיבות אלו אלא להורות על מעצרו של העורר עד תום ההליכים נגדו.
5. בערר הדגיש ב"כ העורר המלומד כי מעצר של קטין הוא אמצעי אחרון ורק אם לא ניתן לאיין את המסוכנות בדרכים אחרות יש לבחור בו. בדיון שהתקיים לפני היום, בא-כוח העורר טען בטוב טעם ואף לא ביקש לצייר תמונה ורודה או לטעון כי התרשמות שירות המבחן הינה התרשמות מוטעית. אדרבה, לטענתו, העורר מצוי על פי תהום. אך דווקא משום כך הוא הפציר כי בית המשפט יצעד לכיוון העורר, שאם לא כן העורר אכן ייפול לתוך התהום. מדובר אכן במצב מדאיג מאוד. אך אם תושט לעורר יד תומכת, קיים סיכוי ולו קלוש שיש לאחוז בו שיצליח – לאחר מאמצים רבים – לעלות על דרך הישר. באופן זה העורר וגם הציבור כולו יפיקו תועלת מהליך הפלילי. אך מנגד, אם הדלת תיסגר לפני העורר, גם הוא וגם הציבור ייצאו מופסדים.
6. המשיבה התנגדה לשחרור העורר והחזיקה אחר החלטת בית המשפט המחוזי. היא טענה כי הטיפול המתאים לעורר הינו בתוך כתלי בית הכלא. על פניו וכפי שעולה מתסקיר שירות המבחן, אין לעורר נכונות לשתף פעולה עם הטיפול ולכן כל מאמץ שיושקע בעניין טיפולו לעת הזאת מחוץ לבית הכלא נדון לכישלון.
7. עיון בשני תסקירי המעצר מטעם שירות המבחן מלמד שמצבו של העורר אכן קשה. כבר מקטנותו ומשחר לימודיו, החל מכיתה א', התקשה העורר להשתלב במסגרת בית הספר. במשך כל שנות הלימודים בבית הספר היסודי בלט אצלו קושי ביצירת קשרים עם ילדים ומבוגרים. הוא התגרה והציק לילדים אחרים והתקשה לקבל סמכות. באבחון

הפסיכולוגי שנערך לו בשנת 2012 נאמר כי הוא מבטא חוסר כוחות, חוסר מוטיבציה, וקושי ממשי לייצר תהליכי חשיבה המובילים לפתרונות של בעיות או קשיים. בכיתה ז' הוא הופנה לבית הספר "בית הצייר", וגם שם התקשה לקבל סמכות. דווח כי סף התסכול שלו נמוך והוא הרבה להתפרץ בקללות ובצעקות כלפי הצוות והתלמידים והתקשה לשמור על סדר יום. בחודש יולי 2014 נקלט בהוסטל "בית הצייר" בצו נזקקות. באותה תקופה גם נפתחו נגדו תיקים פליליים ובחודש אוקטובר 2015 הופנה לאבחון והסתכלות במעון "נווה חורש". מספר ימים לאחר קליטתו בנווה חורש ברח עם נער נוסף מהמעון לאחר שנטל ללא רשות את מכשיר הטלפון הסלולרי שלו שהיה מצוי בכספת. במועד מאוחר יותר ברח פעם נוספת והוחזר על-ידי המשטרה לאחר מספר שעות, אך הדבר חזר על עצמו פעם נוספת.

עוד מתאר התסקיר את העבירות הקודמות הלא מעטות שביצע, את הקשר של העורר עם שירות המבחן לנוער ואת ההערכה כי חלופת מעצר בקהילה לא תאיין את מסוכנותו בצל מצבו המורכב.

8. כאשר מדובר בנאשם קטין, יש לבחון במשנה תוקף את האפשרות של חלופת מעצר. ככל שניתן לאתר חלופה שלא יהיה בה כדי לסכן את שלום הציבור ולענות על החשש לשיבוש ההליך יש לאמצה. עם זאת, כפי שנקבע לא אחת, קטינותו של נאשם אינה מקנה לו "חסינות" מפני מעצר, ובהיעדר חלופה הולמת אין מנוס ממעצרו של הקטין מאחורי סורג ובריא (ראו, למשל: בש"פ 7406/16 מדינת ישראל נ' פלוני (25.9.2016); בש"פ 1383/16 מדינת ישראל נ' פלוני (22.2.2016)).

9. במקרה זה, בהיעדר המלצה חיובית ולו תחילתה של המלצה חיובית מטעם שירות המבחן, נראה כי החלטת בית המשפט המחוזי הייתה החלטה נכונה. על פניו העורר אינו בשל לעת הזאת להליכי שיקום. השמתו עתה במסגרת שיקומית מחוץ לבית הכלא מוקדמת מידי. בשלב זה יש, למרבה הצער, להתמקד רק בצורך שמירת שלום הציבור ובטחונו מהמסוכנות הנשקפת מן העורר.

לפיכך אין מנוס אלא מדחיית הערר.

ניתנה היום, ה' בשבט התשע"ח (21.1.2018).

ש ו פ ט